

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

25 лютого 2020 року № 3

м. Суми

Справа №02-06/04-2017

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за результатами розгляду подання від 11.02.2020 №10 про попередні висновки у справі № 02-06/28-2017 та матеріалів справи,

ВСТАНОВИЛА:**1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ**

- (1) Розгляд справи № 02-06/04-2017 (далі – Справа) розпочато у зв'язку з наявністю у діях публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» (40030, м. Суми, вул. Лебединська, 16, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ – 03352432) ознак порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку розподілу природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. СТОРОНИ У СПРАВІ

- (2) **Заявники:** громадянка Метельова І.І. (м. Суми) та гр. Станкевич К.В. - побутові споживачі АТ Сумигаз».
- (3) **Відповідач:** АТ Оператор газорозподільної системи «Сумигаз».
- Слід зазначити, що 14.05.2019 на виконання рішення річних Загальних зборів акціонерів ПАТ «Сумигаз» (протокол №1 від 17.04.2019) внесено зміни до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань щодо найменування та типу Товариства ПАТ «Сумигаз», а саме:
- найменування публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» змінено на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз»; тип акціонерного товариства «Сумигаз» змінено з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство (м. Суми, вул. Лебединська 13, код 03352432, м. Суми, вул.. Лебединська, 13) (далі – АТ «Сумигаз») здійснює свою діяльність відповідно до статуту, редакція якого затверджена загальними зборами акціонерів Товариства (протокол Загальних зборів акціонерів ПАТ «Сумигаз» від 17 квітня 2019 року № 1), АТ «Сумигаз» є правонаступником публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз». Основною метою діяльності АТ «Сумигаз» є отримання прибутку, створення висококонкурентного бізнесу, підвищення прибутковості виробництва, збільшення вартості Товариства.
- АТ «Сумигаз» на підставі ліцензії, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 19.06.2017 №814 (із змінами, внесеними постановою НРКРЕП від 31.05.2019 №913) здійснює діяльність з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та

села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління.

- (4) Статтею 10 Закону України «Про природні монополії» на суб'єктів природних монополій (в тому числі АТ «Сумигаз») покладено додаткові обов'язки стосовно забезпечення недискримінаційних умов реалізації власних товарів (послуг) споживачам, а також не створення перешкод для реалізації угод між суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, та споживачами.
- (5) Особливими умовами Ліцензії передбачено, що АТ "Сумигаз" є єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює розподіл природного газу у межах території Сумської області, на якій розташовані діючі мережі Товариства.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (6) Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України в межах своєї компетенції здійснено розгляд заяви гр. Метельової І. І. (вх. 25.01.2017 за №01-26/4-М) стосовно неправомірності дій ПАТ «Сумигаз», які полягали у відмові (у рамках виконання Інвестиційної програми Товариства) встановити газовий лічильник за допомогою гнучких гофрованих труб.
- (7) З метою з'ясування обставин, викладених у вказаній заяві територіальним відділенням було отримано необхідну інформацію від учасників ринку, Заявників та ПАТ «Сумигаз».
- (8) У зв'язку з наявністю у діях ПАТ «Сумигаз» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку розподілу природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, що полягають у відмові від встановлення громадянам індивідуальних лічильників газу за допомогою гнучких газових труб, розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 24.04.2017 № 9 розпочато розгляд справи №02-06/04-2017.
- (9) Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 10.08.2017 №29 до матеріалів справи приєднано заяву гр. Станкевича К.В. (вх. від 31.05.2017 №01-26/50-С) стосовно відмови ПАТ «Сумигаз» встановити у належному йому приміщенні побутовий лічильник іншого виробника, окрім лічильника виробництва ТОВ «Самгаз» (у рамках виконання Інвестиційної програми Товариства).
- (10) 18.12.2018 відбулося засідання адміністративної колегії з метою проведення слухання у справі № 02-06/04-2017 за участі заінтересованих сторін.
- (11) Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року №169-р) (із змінами), копію подання від 11.02.2020 № 10 про попередні висновки у справі № 02-06/04-2017 (далі – Подання) з пропозицією надати свої заперечення, міркування чи зауваження щодо висновків, зроблених у поданні, було надіслано сторонам у справі. Заперечень чи зауважень на Подання заявниками у встановлений термін до територіального відділення не надано.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НА РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

- (12) Правові засади функціонування ринку природного газу України визначаються Законом України “Про ринок природного газу”, правові, економічні та організаційні засади забезпечення всіх категорій споживачів вузлами обліку природного газу визначаються Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», при цьому технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем, зокрема, умови забезпечення комерційного, у тому числі приладового обліку природного газу в газорозподільній системі та визначення його об’ємів і обсягів передачі до/з газорозподільної системи визначено Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс), Типовим договором на розподіл природного газу, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2498, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1384/27829, Правилами безпеки газопостачання, затвердженими наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 №285, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119 (далі – Правила безпеки газопостачання).
- (13) Частиною другою статті 2 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» (у редакції, чинній на сьогоднішній день) визначено, що з метою забезпечення комерційного обліку природного газу для населення суб’єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, оснащують споживачів природного газу - фізичних осіб (населення) індивідуальними лічильниками газу.
- (14) При цьому статтею 6 цього Закону встановлено, що суб’єкти господарювання, які здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов’язані:
- 1) забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується:
 - комплексно, у тому числі для опалення, - до 1 січня 2012 року;
 - для підігріву води та приготування їжі - до 1 січня 2016 року;
 - тільки для приготування їжі - до 1 січня 2021 року.
 - 2) припинити розподіл природного газу споживачам, які використовують природний газ без його комерційного обліку, у разі відмови таких споживачів від встановлення лічильників газу у вищезазначені строки.
- (15) Відповідно до статті 3 Закону фінансування робіт з оснащення лічильниками газу населення здійснюється за рахунок:
- коштів суб’єктів господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території;
 - коштів відповідного бюджету, крім коштів місцевих бюджетів;
 - інших джерел, не заборонених законодавством.
- При цьому побутові споживачі природного газу - фізичні особи (населення) можуть самостійно забезпечити встановлення індивідуальних приладів обліку природного газу (індивідуальних лічильників) з подальшою компенсацією таких витрат за рахунок коштів, які ними сплачуються за тарифом на розподіл природного газу.
- (16) Разом з тим, на сьогоднішній день Порядок і розміри компенсації витрат на придбання та встановлення індивідуальних приладів обліку природного газу для побутових споживачів (населення) Кабінетом Міністрів України не встановлені.
- (17) За повідомленням ПАТ «Сумигаз» (лист від від 20.02.2017 № 20/02-2017), на виконання вимог Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» оснащення лічильниками газу населення Товариством здійснюється за рахунок коштів газорозподільного підприємства, що передбачені в структурі тарифу на послуги розподілу природного газу та використовуються останнім виключно у відповідності до Інвестиційної програми ПАТ «Сумигаз» на відповідний рік, затвердженої постановою НКРЕКП.

- (18) Організація комерційного вузла обліку в точці вимірювання та порядок введення його в експлуатацію здійснюються відповідно до вимог [розділів IX та X](#) Кодексу.
- (19) Вимоги до організації приладового обліку в точці вимірювання, зокрема вихідні параметри ЗВТ, вимоги щодо їх розміщення та експлуатаційні умови визначаються Оператором ГРМ в технічних умовах приєднання чи на реконструкцію вузла обліку (об'єкта споживача). Проектна документація на реконструкцію комерційного ВОГ має бути погоджена Оператором ГРМ; один її екземпляр залишається у Оператора ГРМ (пункт 2 глави 2 розділу X).
- (20) Усі ЗВТ, які входять до складу комерційного ВОГ, повинні бути допущені до застосування в Україні згідно із законодавством у сфері метрології та метрологічної діяльності та відповідати вимогам Кодексу (пункт 6 глави 2 розділу X).
- (21) Можливість встановлення газовикористовуючого обладнання та прокладання газопроводів у будинках різного призначення визначається у відповідності із будівельними нормами на проектування цих будинків та вимогами норм ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» (діяв до 01.07.2019), на сьогоднішній день є чинним ДБН В.2.5.-20:2018 «Газопостачання», затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України від 15.11.2018 року №305.
- (22) Так, ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» було встановлено, що приєднання до газопроводу побутових газових приладів та апаратів, опалювальних установок, КВП та приладів автоматики, переносних газових пальників, пересувних та тимчасових (сезонних) газовикористовуючих установок та установок, що відчувають вібрацію, допускається передбачати гнучкими рукавами після вимикаючого пристрою на відгалуженні газопроводу до установок. Для гнучких рукавів слід застосовувати гумові рукави, рукави в металевій оплітці та металорукави, які повинні бути стійкими до транспортованого газу при заданих тиску та температурі. Допускається приєднання побутових газових лічильників металорукавами довжиною не більше 0,5 м. Гнучкі рукави для приєднання побутових газових приладів, лабораторних пальників і КВП не повинні мати стикових з'єднань і довжину більше 2 м. Допускається не більше двох стикових з'єднань на гнучких рукавах для приєднання переносних, пересувних або тимчасових газовикористовуючих установок. В місцях приєднання до газопроводу та обладнання, а також з'єднанні між собою гнучкі рукави повинні надягатися на гофровані наконечники. Забороняється прихована прокладка гнучких рукавів, пересічення гнучкими рукавами будівельних конструкцій, в тому числі віконних та дверних отворів (пункт 6.4 ДБН). Прокладку газопроводів всередині будинків та споруд слід передбачати відкритим. Допускається передбачати сховану прокладку газопроводів (крім газопроводів ЗВГ) всередині будинків усіх призначень в борознах стін, які закриваються щитами, які легко знімаються та мають отвори для вентиляції (пункт 6.6 ДБН). Відстань від газопроводів, що прокладаються відкрито та в підлозі в середині приміщень, до будівельних конструкцій, технологічного обладнання та трубопроводів іншого призначення слід приймати з умови забезпечення можливості монтажу, огляду та ремонту газопроводів та установлюваної на них арматури, при цьому газопроводи не повинні пересікати вентиляційні решітки, віконні та дверні отвори (пункт 6.6 ДБН). Закладання зварних та різьбових з'єднань газопроводів та арматури в стіни або перекриття не допускаються пункт (19.7 ДБН). При відсутності в проекті даних щодо відстані між трубою та стіною, ця відстань повинна бути не менше радіуса труби (пункт 19.8 ДБН).
- (23) При цьому Розділом 9 «Внутрішнє улаштування газопроводів» чинного на сьогоднішній день ДБН В.2.5.-20:2018 «Газопостачання» встановлено, що прокладання газопроводів всередині будинків та споруд слід передбачати відкритим; допускається передбачати приховане прокладання газопроводів всередині будинків усіх призначень у шахтах або каналах стін, що закриваються щитами, які легко знімаються та мають отвори (пункт 9.6 ДБН). При цьому для внутрішніх газопроводів, що зазнають температурних впливів, слід передбачати можливість компенсації температурних деформацій (пункт 9.13 ДБН). Відстань від газопроводів, що прокладаються відкрито та в підлозі в середині приміщень, до будівельних конструкцій, технологічного обладнання та трубопроводів іншого призначення, слід приймати з умови забезпечення можливості монтажу, огляду та ремонту

газопроводів та встановлюваної на них арматури (пункт 9.17 ДБН). При цьому кріплення відкрито прокладених газопроводів до стін, колон та перекриттів всередині будинків слід передбачати за допомогою кронштейнів, хомутів, гачків або підвісок на відстані, що забезпечує можливість огляду та ремонту газопроводу та встановленої на ньому арматури.

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5.1 Стосовно відмови АТ «Сумигаз» у застосуванні гнучких газових труб при встановленні побутового лічильника у помешканні гр. Метельової І.І.

- (24) ПАТ «Сумигаз» листом від 15.12.2016 № 36/9323 відмовило гр. Метельовій І.І. у застосуванні гнучких газових труб при встановленні індивідуального вузла обліку газу, який встановлювався у її помешканні на виконання Інвестиційної програми ПАТ «Сумигаз» на 2016 рік.
- (25) В ході проведеного територіальним відділенням дослідження встановлено, що такими підприємствами, як ПАТ «Львівгаз», ПАТ «Київгаз» та ПАТ «Полтавагаз» в окремих випадках відбувається встановлення індивідуальних лічильників газу за допомогою гнучких газових труб, в тому числі за рахунок коштів, отриманих за відповідною Інвестиційною програмою.
- (26) При виконанні таких робіт необхідно забезпечити дотримання вимог пункту 6.4 ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» в частині того, що приєднання побутових газових лічильників металорукавами допускається виключно довжиною не більше 0,5 м. Гнучкі рукави для приєднання побутових газових приладів, лабораторних пальників і КВП не повинні мати стикових з'єднань і довжину більше 2 м.
- (27) В ході проведеного 18.12.2018 слухання у справі № 02-06/04-2017 територіальним відділенням було встановлено, що унаслідок наявної конструкції внутрішнього газопроводу АТ «Сумигаз» не може забезпечити дотримання зазначених вимог пункту 6.4 чинного на дату слухання ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» при встановленні індивідуального вузла обліку газу у помешканні гр. Метельової І.І., оскільки приєднання побутового газового лічильника за допомогою гнучкої гофрованої труби перевищує 0,5 м.
- (28) За таких умов, територіальним відділенням не доведено факту вчинення АТ «Сумигаз» порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях, які полягали у відмові встановити газовий лічильник за допомогою гнучких гофрованих труб.
- (29) Листом від 21.06.2019 №400007.1-Сл-5477-0619 АТ «Сумигаз» повідомило територіальне відділення про те, що всі спірні питання між гр. Метельовою І.І. та Товариством врегульовано та виконано будівельно-монтажні роботи по встановленню у споживача побутового лічильника газу. Копії документів, що підтверджують факт встановлення лічильника, АТ «Сумигаз» надано у додатках до зазначеного листа.

5.2 Стосовно відмови АТ «Сумигаз» у встановленні побутового лічильника у помешканні гр. Станкевича К.В.

- (30) За повідомленням гр. Станкевича К.В., до належного йому помешкання прибули представники ПАТ «Сумигаз» з метою встановити побутовий лічильник газу (за кошти оператора ГРМ на виконання Інвестиційної програми Товариства на 2016 рік). При цьому Заявнику було повідомлено про необхідність виконання ним певних робіт з метою забезпечення працівникам доступу до внутрішнього газопроводу, розміщеного у межах квартири.
- (31) На вимогу голови територіального відділення від 09.03.2017 №02-10/470 ПАТ «Сумигаз» листом від 27.03.2017 № Sm007.1-Лв-1669-0317 надано пояснення із зазначеного Заявником питання.

- (32) Так, ПАТ «Сумигаз» повідомлено, що під час огляду 13.02.2017 працівниками Товариства внутрішнього газопроводу, розташованого у належному гр. Станкевичу К.В. приміщенні, зокрема, було виявлено, що існуюча внутрішньобункова система газопостачання експлуатується абонентом з порушенням норм ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання». Враховуючи те, що внутрішньобудинкова система газопостачання (стояк) вмурована в стіну, проведення будівельно-монтажних робіт по встановленню індивідуального лічильника газу є неможливим, про що споживачу було повідомлено працівниками Товариства та запропоновано усунути виявлені порушення, після чого йому буде встановлено побутовий лічильник за кошти оператора ГРМ.
- (33) Під час проведеного 18.12.2018 територіальним відділенням слухання у справі № 02-06/04-2017 ПАТ «Сумигаз» повідомило, що на дату слухання жодної інформації стосовно усунення виявлених Товариством порушень від Заявника не надходило (інформація відповідає викладеному у листі від 28.12.2018 № Sm007.1-Сл-6158-1218).
- (34) Відповідно до роз'яснень НКРЕКП, наданих листом від 23.08.2017 №9266/16/7-17 гр. Станкевичу К.В., до моменту усунення власником приміщення виявлених порушень ПАТ «Сумигаз» не має правових та технічних підстав для встановлення індивідуального лічильника обліку газу.
- (35) Листом від 21.06.2019 №400007.1-Сл-5477-0619 АТ «Сумигаз» повідомило територіальне відділення про те, що гр. Станкевич К.В. протягом 2017 року та по дату надання інформації не повідомляв Товариство про усунення ним виявлених в ході перевірки порушень норм державних будівельних норм у сфері газопостачання. У зв'язку з зазначеним заходи по встановленню АТ «Сумигаз» йому побутового лічильника газу не вживалися.
- (36) За таких умов в ході розгляду справи територіальним відділенням не доведено факту вчинення АТ «Сумигаз» порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях, які полягали у відмові гр. Станкевичу К.В. встановити побутовий лічильник газу до усунення ним виявлених АТ «Сумигаз» порушень будівельних норм у сфері газопостачання.
- (37) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо не доведено вчинення порушення.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 12, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року № 291/5482, зі змінами і доповненнями, пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року за №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року за №169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Розгляд справи №02-06/04-2017 закрити без прийняття рішення по суті.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду Сумської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Є.М. Касьян

Члени адміністративної колегії :

_____/В.М. Коваленко/

_____/С.В. Гусак/

_____/О.П. Нагорний/

Секретар колегії

_____/В.В. Василенко/